

Utrikesutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande av det strategiska partnerskapsavtalet som upprättats mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Kanada, å andra sidan och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande av det strategiska partnerskapsavtalet som upprättats mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Kanada, å andra sidan och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen (RP 90/2017 rd): Ärendet har remitterats till utrikesutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- avdelningschef Kimmo Lähdevirta, utrikesministeriet
- lagstiftningsråd Kaija Suvanto, utrikesministeriet
- handelsråd Maria Pohjanpalo, utrikesministeriet
- enhetschef Pasi-Heikki Vaaranmaa, utrikesministeriet
- ambassadråd Tapio Tolvanen, utrikesministeriet
- specialforskare Meri Koivusalo, Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- professor Tuomas Ojanen.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Meri Koivusalo, Institutet för hälsa och välfärd
- professor Ojanen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner det i oktober 2016 undertecknade strategiska partnerskapsavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Kanada, å andra sidan, och antar lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftning.

Betänkande UtUB 9/2017 rd

Det strategiska partnerskapsavtalet med Kanada är till sin karaktär ett blandat avtal som innehåller både bestämmelser som hör till medlemsstaternas behörighet och bestämmelser som hör till Europeiska unionens behörighet. Avtalet utgör grunden för alla sektorsavtal och skapar en sådan stabil rättslig grund för förbindelserna mellan Europeiska unionen och Kanada som hittills inte har funnits.

Det rör sig om ett övergripande samarbetsavtal som fastställer formerna för samarbetet och dialogen. Där behandlas flera sektorer på en relativt allmän nivå. Vidare reflekterar avtalet Europeiska unionens och Kanadas gemensamma värden och parterna kommer där överens om samarbete som bland annat rör internationell fred och säkerhet, främjande av mänskliga rättigheter, hållbar utveckling, rättsligt samarbete och politisk dialog. Avtalet inbegriper också skyldigheter som är centrala för Europeiska unionens utrikespolitik, bland annat allmänna åtaganden om mänskliga rättigheter, demokratiska principer och respekt för rättsstatsprincipen, förhindrande av spridning av massförstörelsevapen och bekämpning av terrorism.

Avtalet avses träda i kraft den första dagen i månaden efter den dag den senare parten har meddelat den andra parten att de nationella förfarandena för godkännande av avtalet har slutförts. Den föreslagna lagen avses träda i kraft samtidigt som avtalet träder i kraft, vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Sedan 1976 har samarbetet mellan Europeiska unionen och Kanada baserat sig på ett ramavtal om ekonomiskt samarbete. Dessutom har EU och Kanada ingått ett flertal sektorsavtal, men det har inte funnits något enskilt övergripande och bindande avtal om samarbete. Överlag har Kanada och EU en gemensam värdegrund, vilket betyder att de åtar sig att respektera demokrati, rättsstatsprincipen och de mänskliga och grundläggande rättigheterna. Som medlem i OSSE och Nato och observatör i Europarådet har Kanada stått för en långvarig och konstruktiv insats för säkerheten i Europa.

Den 8 december 2010 bemyndigade Europeiska unionens råd kommissionen att förhandla om ett strategiskt partnerskapsavtal (Strategic Partnership Agreement, SPA) med Kanada. Förhandlingarna utmynnade i ett övergripande blandat avtal där parterna är EU och dess medlemsstater, å ena sidan, och Kanada, å andra sidan. Det nya avtalet ersätter de tidigare avtalet om ekonomiskt samarbete från 1976. Regeringen bedömer att avtalet i hög grad kommer att stärka samarbetet mellan EU och Kanada och ge möjligheter till en allt bredare dialog med Kanada. Utrikesutskottet instämmer i bedömningen och framhåller att avtalet i fortsättningen kommer att vara den strategiska ramen för relationerna mellan EU och dess medlemsstater, å ena sidan, och Kanada, å andra sidan.

Samtidigt med förhandlingarna om partnerskapsavtalet förde parterna förhandlingar om ett övergripande avtal om ekonomi och handel (Comprehensive Economic and Trade Agreement, Ceta). Regeringen lämnar en separat proposition om Ceta till riksdagen. Det strategiska partnerskapsavtalet innehåller två hänvisningar till Ceta (ingressen och artikel 10), som enligt information till utskottet återspeglar EU:s långsiktiga handelspolitiska mål visavi Kanada. I artikel 28 inskräps vik-

Betänkande UtUB 9/2017 rd

ten av att parterna följer de väsentliga delarna i partnerskapsavtalet och att kränkningar av dem kan tjäna som grund för att avsluta Ceta-avtalet. Enligt uppgift till utskottet utgör dessa punkter i avtalet inget hinder i konstitutionellt eller något annat avseende för att godkänna det strategiska partnerskapsavtalet eller sätta i kraft de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftning på det sätt som regeringen föreslår. Utskottet understryker att det handlar om två olika avtal och att ratificeringen av det strategiska partnerskapsavtalet inte anteciperar vad som kommer att vara riksdagens ståndpunkt till Ceta.

Partnerskapsavtalet är ett övergripande samarbetsavtal som anger formerna för samarbete och dialog och behandlar ett flertal sektorer på en relativt allmän nivå. Bestämmelserna täcker in samarbete inom bland annat områdena mänskliga rättigheter och grundläggande friheter, demokrati och rättsstatsprincipen, internationell fred och säkerhet, men också inom aktiv multilateralitet, ekonomisk och hållbar utveckling samt rättvisa, frihet och säkerhet. Avtalet motsvarar i allt väsentligt tidigare ramavtal som EU har slutit med tredjeländer och innefattar bland annat sedvanliga politiska klausuler om mänskliga rättigheter, handelsvapen och lätta vapen, kampen mot spridningen av massförstörelsevapen, internationella brottmålsdomstolen och bekämpning av terrorism.

Respekten för demokratiska principer och de mänskliga rättigheterna och iakttagande av internationella förpliktelser för att förhindra spridning av massförstörelsevapen klassas som väsentliga delar av avtalet. Vid särskilt allvarliga och väsentliga kränkningar av de bestämmelser som definieras som väsentliga delar av avtalet kan i sista hand tillämpningen av avtalet avbrytas. Allvarliga och väsentliga kränkningar av skyldigheterna kan också tjäna som grund för att avsluta det övergripande avtalet om ekonomi och handel mellan EU och dess medlemsstater och Kanada.

Enligt utskottet är också artiklarna i avdelning IV om ekonomisk utveckling och hållbar utveckling av betydelse. Inom ramen för artikel 12 om hållbar utveckling startar parterna en dialog om utveckling, miljö och klimat. Parterna ska också främja samarbetet i sysselsättningsfrågor och sociala frågor. De ska också främja och realisera internationellt erkända arbetsnormer som de åtagit sig att följa.

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Följaktligen tillstyrker utskottet propositionen utan ändringar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Utrikesutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner det strategiska partnerskapsavtal som avses i proposition RP 90/2017 rd till den del det hör till Finlands behörighet.

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 90/2017 rd utan ändringar.

Helsingfors 11.10.2017

Betänkande UtUB 9/2017 rd

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Matti Vanhanen cent
vice ordförande Pertti Salolainen saml
medlem Paavo Arhinmäki vänst
medlem Simon Elo blåa
medlem Tiina Elovaara blåa
medlem Pekka Haavisto gröna
medlem Seppo Kääriäinen cent
medlem Aila Paloniemi cent
medlem Antti Rinne sd
medlem Lenita Toivakka saml
medlem Stefan Wallin sv
ersättare Laura Huhtasaari saf.

Sekreterare var

utskottsråd Olli-Pekka Jalonon.